

Sygnatura akt I Ns 1507/15

POSTANOWIENIE

Dnia 05 października 2017 roku

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Barbara Glenc - Pośrednik

Protokolant Olga Szymczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2017 roku w G.

sprawy z wniosku (...) **Sp. z o.o. w S.**

z udziałem (...) **S.A. w K. i Skarbu Państwa – Starosty (...)**

o ustanowienie służebności przesyłu

1. oddała wniosek,
2. kosztami postępowania obciąża wnioskodawcę, szczegółowe wyliczenie pozostawiając Referendarzowi sądowemu.

SSR Barbara Glenc - Pośrednik

Sygn. akt I Ns 1507/15

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 21 maja 2015 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła o ustanowienie na rzecz uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. służebności przesyłu na:

- działce ewidencyjnej nr (...), wchodzącej w skład nieruchomości położonej w T., dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...) za wynagrodzeniem należnym wnioskodawcy,
- działce ewidencyjnej nr (...), położonej w T., dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...), za wynagrodzeniem należnym wnioskodawcy,
- działce ewidencyjnej nr (...), położonej w T., dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...), za wynagrodzeniem należnym wnioskodawcy,

polegającej na prawie niewyłączonego korzystania z budynku przy ul. (...) o pow. użytkowej 21 m², w którym zainstalowana jest stacja transformatorowa 20/4 kV o numerze (...), prawie korzystania z instalacji energetycznej tj. napowietrznej linii prowadzącej do ww. stacji transformatorowej, prawie eksploatacji wskazanych instalacji w pasie gruntu, swobodnym dostępie do stacji transformatorowej i instalacji, celem usunięcia awarii, przeprowadzenia remontu, konserwacji lub modernizacji z obowiązkiem każdorazowego doprowadzenia terenu do stanu pierwotnego, po wykonaniu ewentualnych robot ziemnych na tym terenie.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, że jest użytkownikiem wieczystym działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...), działki nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...) i działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...), położonych w T., przy ul. (...). Wnioskodawczyni wskazała również, że jest właścicielem nieruchomości budynkowych znajdujących się na tych działkach, m.in. budynku stacji transformatorowej. Przedmiotowe nieruchomości są w chwili obecnej wykorzystywane przez uczestniczkę postępowania (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w K. na cele

przesyłowe, poprzez posadowienie na nich urządzeń energetycznych – napowietrznej linii o nieznannej mocy znamionowej oraz stacji transformatorowej 20/4 kV nr P 203. Wnioskodawczyni wskazała, że wraz z uczestniczką postępowania (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w K. prowadziła wymianę pism, mającą na celu usunięcie spornej instalacji, jednakże uczestniczka postępowania nie zgodziła się na jej usunięcie, proponując umowę najmu, bądź ustanowienie służebności przesyłu. Wnioskodawczyni wskazała, że nieruchomości jest budowlana i położona w strefie planistycznej przeznaczonej na funkcję przemysłowo – usługową. Wnioskodawczyni jest spółką zajmującą się profesjonalnie obrotem i wynajmem nieruchomości, stąd istnienie instalacji koliduje z planami spółki, jak również obniża prognozy jej przychodów z podstawowego źródła zarobkowania. Dnia 05 marca 2015 r. wnioskodawczyni wezwała uczestniczkę postępowania do odpłatnego ustanowienia służebności przesyłu, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, jednakże wezwanie pozostało bez odpowiedzi. W ocenie wnioskodawczyni, ustanowienie służebności przesyłu pozwoli najpełniej i najbardziej adekwatnie opisać stan faktyczny na wskazanych nieruchomościach.

Na rozprawie w dniu 12 października 201 roku wnioskodawczyni sprecyzowała wniosek, wskazując, że żąda ustanowienia służebności przesyłu na prawie wieczystego użytkownika przedmiotowych nieruchomości.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania Skarb Państwa – Starosta (...) wskazał, że nie zgłasza sprzeciwu przeciwko ustanowieniu służebności przesyłu określonej we wniosku i wniósł o zasądzenie od wnioskodawczyni, względnie od uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. na rzecz uczestnika Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. wniosła o oddalenie wniosku w całości, podnosząc zarzut braku legitymacji czynnej wnioskodawcy, a to z uwagi na fakt braku prawnej możliwości obciążenia użytkownika wieczystego prawem służebności. Uczestniczka wniosła również o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki postępowania kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uczestniczka postępowania podniosła także zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Uzasadniając swoje stanowisko, uczestniczka postępowania wskazała, że brak jest możliwości ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkownika wieczystego. Ustawodawca w treści przepisów statuujących instytucję służebności przesyłu odwołuje się do prawa własności, jako tego, które może być obciążone służebnością przesyłu. Intencją ustawodawcy było zapewnienie przedsiębiorcom przesyłowemu trwałego tytułu prawnego nieruchomości. Ustanowienie służebności przesyłu na prawie użytkownika wieczystego takiego tytułu trwałego nie daje, bowiem użytkowanie wieczyste jest prawem czasowym. Co więcej, użytkownik wieczysty może zrzec się swojego prawa, przez co ustanowiona służebność wygaśnie. Uczestniczka postępowania wskazała, że ustanowienie służebności przesyłu stanowiłoby dla wnioskodawczyni, jako użytkownika wieczystego, dodatkową korzyść, bowiem już w momencie wyceny nieruchomości na potrzeby ustalenia opłaty za użytkowanie wieczyste, winna ona być niższa z uwagi na posadowienie na niej urządzeń przesyłowych. Uczestnik wieczysty nie może również żądać ustanowienia służebności na prawie własności nieruchomości, bowiem jest to prawo szersze niż posiada. Uczestniczka postępowania wskazała, że na nieruchomościach pozostających w użytkowaniu wieczystym wnioskodawczyni znajdują się następujące urządzenia przesyłowe: stacja transformatorowa P 203 (...) (rozdzielnia 20 kV) oraz fragmenty dwóch napowietrznych linii 20 kV. Wymienione urządzenia nie zmieniły swojego położenia na nieruchomościach wnioskodawczyni od momentu ich wybudowania. Nieprzerwanie do dnia dzisiejszego prowadzona była ich eksploatacja. Wskazana stacja transformatorowa została wybudowana w 1965 r. Od tego roku stacja ta jest eksploatowana. (...) ta dnia 23 maja 1969 r. została przekazana przedsiębiorstwu państwowemu Zakłady (...) – Zakład (...) przez przedsiębiorstwo państwowe (...) w T.. Posiadanie służebności było wykonywane w sposób nieprzerwany i spokojny. Urządzenia przesyłowe posadowione na nieruchomościach objętych wnioskiem stanowią własność uczestniczki postępowania, a służą do dystrybucji energii elektrycznej i połączone są z siecią przedsiębiorstwa energetycznego uczestniczki postępowania. Stanowią one również urządzenia widoczne. Uczestniczka postępowania wskazała, że bieg terminu zasiedzenia nie został w żaden sposób przerwany przez wnioskodawczynię. Prawo służebności zostało nabyte przez (...) Spółkę Akcyjną w dobrej wierze z dniem 02 lutego 2009 r, względnie z dniem 06 grudnia 2010 r.

Przedmiotowe urządzenia zostały wybudowane na gruncie Skarbu Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe i przekazane na majątek poprzednika prawnego uczestniczki postępowania. W dacie wzniesienia wskazanych urządzeń przesyłowych, ówczesny właściciel nieruchomości a zarazem ich inwestor godził się na zajęcie nieruchomości w zakresie niezbędnym do wzniesienia i eksploatacji urządzeń. Przekształcenia uczestniczki postępowania wiązały się zawsze z przejęciem ogółu praw i obowiązków poprzednika prawnego. Uczestniczka postępowania podkreśliła, że na skutek przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę prawa handlowego, wstąpiła ona we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa. Dnia 12 lipca 1993 r. nastąpiła komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego, w wyniku którego powstał (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Powyższe nie skutkowało jakimikolwiek działaniami właściciela dla uregulowania, czy zmiany istniejącej sytuacji prawnej lub faktycznej nieruchomości. Z kolei nabycie przez uczestniczkę postępowania (dawniej (...) S.A.) zorganizowanej części przedsiębiorstwa nastąpiło umową z dnia 01 lipca 2007 r. zawartą z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. i wiązało się z kontynuacją posiadania.

W piśmie z dnia 01 października 2015 r. wnioskodawczyni wskazała, że chybionym jest twierdzenie uczestnika postępowania o niemożności ustanowienia służebności na prawie użytkowania wieczystego. Wnioskodawczyni wskazała, że możliwość ustanowienia służebności przesyłu na użytkowaniu wieczystym jest niekwestionowana od lat 60 XX wieku. W ocenie wnioskodawczyni, chybionym jest również zarzut zasiedzenia służebności. Zarzut ten jest chybiony z uwagi na brak podstawowej przesłanki zasiedzenia, a to samoistności posiadania, ewentualnie na skutek braku upływu wymaganego okresu czasu – 30 lat. Warunkiem powstania jakiegokolwiek służebności gruntowej jest wykazanie się prawem własności nieruchomości władnącej, dla której niezbędne jest korzystanie z nieruchomości obciążonej. W ocenie wnioskodawczyni uczestniczka postępowania nie wykazała takiej nieruchomości. Warunkiem zasiedzenia jest posiadanie służebności o charakterze samoistnym (w pełnym przeświadczeniu o byciu uprawnionym do korzystania z nieruchomości obciążonej na zasadach służebności). Wnioskodawczyni podkreśliła, że od momentu nabycia przez nią prawa użytkowania wieczystego, uczestniczka postępowania miała pełną świadomość tego zdarzenia i faktu. Co więcej, próbowała uregulować stan prawny korzystania z urządzeń elektrycznych z wnioskodawczynią. Zatem uczestniczka postępowania nie traktowała siebie jako posiadacza służebności, lecz jako podmiot działający bez tytułu prawnego na cudzym prawie. W ocenie wnioskodawczyni, uczestniczka postępowania nie wykazała, by stacja transformatorowa została wybudowana w 1965 roku, mało tego protokół z dnia 23 maja 1969 roku nie wspomina o przeniesieniu prawa własności nieruchomości lub prawa posiadania czy nawet dzierżenia tej części gruntu. Przedstawione przez uczestniczkę postępowania dokumenty nie dostarczają dowodu na nabycie w ramach przekształceń podmiotowych nieruchomości spornej.

W piśmie procesowym z dnia 20 października 2015 r. uczestniczka postępowania (...) Spółka Akcyjna podniosła, że jej poprzednik prawny uzyskał posiadanie nieruchomości w dobrej wierze. Odnośnie charakteru posiadania, uczestniczka postępowania wskazała, że w przypadku posiadania służebności gruntowej w rachubę nie wchodzi, jak przy nabyciu własności, posiadanie samoistne, lecz posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności. Do zasiedzenia służebności gruntowej nie znajduje zastosowania wymóg posiadania samoistnego zawarty w art. 172 § 1 k.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), w skład której wchodzi działki numer (...). Właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa – Starosta Powiatowy w G.. Decyzją z dnia 9 września 1993 roku stwierdzono nabycie z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 roku użytkowania wieczystego tej nieruchomości przez Przedsiębiorstwo (...) w B.. Umową sprzedaży z dnia 19 marca 2008 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. nabyła użytkowanie wieczyste tej nieruchomości.

Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi również księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), stanowiącej działkę numer (...). Właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa – Starosta Powiatowy w G.. Przedmiotowa nieruchomość została oddana w użytkowanie wieczyste (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S..

Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi także księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...). Właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa – Starosta Powiatowy w G.. Przedmiotowa nieruchomość została oddana w użytkowanie wieczyste (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S..

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 18 lutego 2008 roku.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: odpis księgi wieczystej nr (...) (k. 8-14), odpis księgi wieczystej nr (...) (k. 1519), odpis księgi wieczystej nr (...) (k. 20-23), wypis z rejestru gruntów (k. 24), decyzje (k. 7-13 akt KW nr (...)), umowa sprzedaży (k. 444 – 449 akt KW nr (...)), odpis z KRS (k. 36-39)/

Na działkach nr (...) posadowione są urządzenia przesyłowe, stanowiące obecnie własność (...) S.A. w K., w postaci stacji transformatorowej (...) (rozdzielnia 20 kV) oraz fragmentów dwóch linii napowietrznych 20 kV. Urządzenia stanowiące własność uczestniczki, a znajdujące się na przedmiotowych działkach i określone jako stacja transformatorowa(...)stanowią jedynie rozdzielnię czteropolową średniego napięcia. Stacja ta nigdy nie posiadała transformatora, gdyż znajdował się on w drugiej części budynku i nigdy nie stanowił własności uczestniczki ani jej poprzedników prawnych. Od wybudowania linii i stacji, urządzenia stanowiące obecnie własność uczestniczki, mają taką samą konfigurację, a jedynie są modernizowane.

Stacja transformatorowa P 203 oraz dwie linie napowietrzne 20 kV zostały wybudowane w 1965 roku. W tamtym okresie wszystkie przedmiotowe nieruchomości, na których posadowiono przedmiotowe urządzenia przesyłowe, stanowiły własność Skarbu Państwa. Urządzenia zostały wybudowane przez przedsiębiorstwa państwowe - Zakład (...) (linie) i Chłodnię (...) w T. (rozdzielnia 20 kV). Zasilanie stacji z obu linii znajduje potwierdzenie w „Karcie eksploatacji stacji transformatorowej 203” w latach 1967 i 1969. W dniu 23 maja 1969 roku przedmiotowa stacja (...) (rozdzielnia 20 kV) została przekazana Zakładowi (...) – Zakładowi (...)/G.. Od 1965 roku stacja(...) oraz linie napowietrzne 20 kV są stale eksploatowane, początkowo przez Zakład (...), a następnie przez jego następców prawnych.

/dowód: karta eksploatacji stacji transformatorowej (k. 102-102v.), protokół (k. 103), przyjęcie środka trwałego (k. 104), schemat ideowy stacji, (k. 105, 279), karta eksploatacji linii (k. 106-112, 270-275, 277, 280, 281), opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki (k. 355-385, 422-425, 453-454)/.

Od lat 60-tych ubiegłego wieku stacja(...) była zasilana liniami napowietrznymi 20 kV T. i T. z rozdzielni 20 kV P., a od 1970 r. z (...) P.. Od 2015 roku stacja (...) jest zasilana z (...) W. – B., za pomocą końcowego odcinka dawnej linii T.. Linia ta jest obecnie podzielona na dwa odcinki – jeden zasilany z (...) W. – B., stanowiący zasilanie stacji(...), drugi nadal zasilany z (...) P., niepowiązany już ze stacją transformatorową (...). Linia 20 kV T. stanowi obecnie rezerwowe zasilanie dla stacji P 203.

Obecnie stacja pełni jedynie funkcje stacji pośredniej, bowiem ze stacji tej nie zasila się już klientów indywidualnych. Sieć napowietrzna mogłaby funkcjonować bez stacji transformatorowej, pod warunkiem połączenia dwóch linii napowietrznych poza stacją. Natomiast bez takiego połączenia stacja musi funkcjonować. (...) ta pełni funkcję zabezpieczającą, podnoszącą pewność zasilania. W razie bowiem awarii linii biegnącej z W. do tej stacji, można do niej awaryjnie podłączyć linię biegnącą z P. i w ten sposób zapewnić zasilanie na odcinku od stacji do miejsca awarii w kierunku W., który w przeciwnym razie byłby pozbawiony dopływu energii elektrycznej. Służy to zmniejszeniu ilości podmiotów pozbawionych dopływu energii elektrycznej w razie awarii linii biegnącej do stacji z W..

Linia napowietrzna jest linią magistralną, zasilającą znaczny obszar eksploatacji na terenie gmin T. i W.. Dla wszystkich urządzeń przeprowadza się zabiegi planowe (pomiar, oględziny, przeglądy kontrolne) i nieplanowe (naprawa powstałych uszkodzeń, wymiana elementów uszkodzonych). Oględzin linii napowietrznych i stacji transformatorowej dokonuje się co 5 lat, przeglądy przeprowadza się w miarę potrzeb, a pomiary kontrolne co 5 lat.

/Dowody: zeznania świadka T. K. (k. 348-349), opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki (k. 355-385, 422-425, 453-454)/.

Wyżej wymieniona stacja P 203 i linia napowietrzna (20 kV) stanowią własność uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K., która nabyła ich własność od swoich poprzedników prawnych. (...) Spółka Akcyjna w K. jest następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej w G.. (...) Spółka Akcyjna w G. w dniu 1 lipca 2007 roku weszła w prawa i obowiązki (...) S.A. w G. ((...)), stając się jego następcą prawnym.

Poprzednikiem prawnym (...) S.A. w G., w tym właścicielem przedmiotowych linii przesyłowych, był Skarb Państwa, w imieniu którego zarząd przedmiotowymi liniami wykonywało przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) utworzone na podstawie zarządzenia nr 230 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku (przedsiębiorstwo to prowadziło zakłady, w tym Zakład (...) w G.). Następnie, na podstawie zarządzenia nr 7/org Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 22 kwietnia 1985 roku, powstał Południowy O. Energetyczny w K., który przejął majątek oraz pozostałe aktywa i pasywa między innymi Zakładu (...). Następnie, na podstawie zarządzenia nr 75/org/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku, powstał Zakład (...) w G., który powstał w wyniku podziału Południowego O. Energetycznego w K.. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w G. został w dniu 12 lipca 1993 roku przekształcony w spółkę (...) S.A. w G..

(...) Spółka Akcyjna w G. zawarła w dniu 1 lipca 2007 roku ze spółką (...) Spółką Akcyjną w G. umowę o objęcie akcji i wniesienie wkładu niepieniężnego. Na podstawie tej umowy (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa wniesioną przez (...) Spółkę Akcyjną w G. jako wkład niepieniężny, zaś w ramach aportu obejmującego zorganizowaną część przedsiębiorstwa na (...) Spółkę Akcyjną w G. zostały przeniesione m.in. własność urządzeń służących do dystrybucji energii elektrycznej, nieruchomości, w tym prawa odrębnej własności budynków i innych urządzeń, inne prawa i roszczenia majątkowe dotyczące korzystania z gruntów, budynków i ruchomości. (...) Spółkę Akcyjną w G. zbył na rzecz uczestniczki wszystkie aktywa tej spółki, na terenie poprzednio objętym działalnością (...) Spółki Akcyjnej w G..

Nie mogło być tak, by ktokolwiek inny korzystał z przedmiotowych linii i urządzeń i był ich właścicielem, niż wyżej wymienione przedsiębiorstwa przesyłowe.

/Dowody: zarządzenie nr 230 z dn. 25.11.1958 r. (k. 113-115, 230-232, 318-320), zarządzenie nr 48 z dn. 12.06.1968 r. (k. 116-119, 233-236, 321-324), zarządzenie nr 77 z dn. 31.12.1971 r. (k. 122-123, 239-240, 327-328), zarządzenie nr 6 z dn. 18.02.1971 r. (k. 120-121, 237-238, 325-326), zarządzenie nr 13/org z dn. 30.07.1976 r. (k. 124-129, 241-246, 329-334), zarządzenie nr 131 z dn. 01.08.1982 r. (k. 130-131, 247-248, 335-337), zarządzenie nr 7/org z dn. 22.04.1985 r. (k. 132-134, 249-251, 338-340), zarządzenie nr 75/org/89 z dn. 16.01.1989 r. (k. 135-136, 252-253, 341-342), akt notarialny Rep. A (...) z 01.07.2007 r. (k. 137-145, 261-269), akt notarialny Rep. A (...) z 12 lipca 1993 r. (k. 146-153, 254-260), statut (k. 196-199), protokół (k.203 – 215), załącznik nr 1 (k. 200-201), załącznik nr 2 (k. 101), odpis z KRS uczestnika postępowania (k. 70-82), opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki (k. 453-454)/.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie przesyłu energii elektrycznej. Działalność ta jest prowadzona przy pomocy sieci elektroenergetycznych, w skład których wchodzi stacje transformatorowe, słupy i linie elektroenergetyczne, w tym również istniejące urządzenia elektroenergetyczne posadowione na nieruchomości wnioskodawcy.

/okoliczności bezsporne, a nadto: odpis z KRS uczestnika postępowania (k. 70-82)/.

Wnioskodawca prowadził z poprzednikiem prawnym uczestniczki postępowania korespondencję, mającą na celu usunięcie spornej instalacji. Do porozumienia między stronami jednak nie doszło, wobec czego pismem z dnia 14 stycznia 2014 r. wnioskodawca zawiadamiał uczestniczkę postępowania (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w K. do próby ugodowej. Następnie wezwaniem z dnia 05 marca 2015 r. wnioskodawca wezwał uczestnika postępowania do ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu.

Zarówno zawezwanie do próby ugodowej, jak i wezwanie do ustanowienia służebności przesyłu, okazały się bezskuteczne.

/Dowody: wezwanie z dnia 05.03.2015 r. (k. 25-26), pismo z dnia 17.02.2009 r (k. 27), projekt umowy najmu (k. 28-29), pismo z dnia 17.03.2009 r. (k. 30), pismo z dnia 22.06.2009 r. (k. 31), zawezwanie z dnia 14.01.2014 r. (k. 32-33)/.

Powyższy stan faktyczny był między stronami w części bezsporny.

Ponadto stan faktyczny został ustalony przez Sąd na podstawie wskazanych powyżej dowodów z dokumentów, zeznań świadka oraz opinii biegłego, którą Sąd uznał za przydatną dla rozstrzygnięcia, jako jasną, pełną i logiczną. Opinia ta ostatecznie nie była kwestionowana przez strony, a w opiniach uzupełniających biegły w należyty sposób ustosunkował się do wcześniejszych zarzutów do opinii, wyjaśniając w logiczny i przekonujący sposób wszelkie wątpliwości. Wiedza i doświadczenie biegłego nie budzą przy tym wątpliwością Sądu.

Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety i rzeczoznawcy majątkowego, bowiem okoliczności, na jakie dowody te były wnioskowane, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia. Sąd uznał bowiem, że nie istnieją podstawy do ustanowienia służebności przesyłu, a tym samym wyznaczenia jej zakresu na mapie i wyliczenia wysokości wynagrodzenia za jej ustanowienie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek, jako niezasadny, podlega oddaleniu w całości.

Bezspornym w niniejszym postępowaniu było, iż korzystanie przez uczestniczkę postępowania z nieruchomości oddanych wnioskodawczyni w użytkowanie wieczyste polega na istnieniu na niej trwałych i widocznych urządzeń przesyłowych, w postaci dwóch linii napowietrznych 20 kV oraz stacji P 203, stanowiących własność uczestniczki postępowania, z których uczestniczka korzysta w ramach prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa przesyłowego. W związku z istnieniem tychże urządzeń na działkach oddanych w użytkowanie wieczyste wnioskodawczyni, żądała ona ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego tych nieruchomości, za wynagrodzeniem. Tymczasem uczestniczka postępowania, w odpowiedzi na wniosek w pierwszej kolejności wskazała, iż brak jest możliwości ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego, a nadto podniosła zarzut zasiedzenia przedmiotowej służebności. Obowiązkiem Sądu było więc dokonanie oceny zasadności tych zarzutów.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu uczestniczki postępowania, dotyczącego braku możliwości ustanowienia służebności przesyłu na użytkowaniu wieczystym, Sąd orzekający w tej sprawie w pełni podziela rozważania zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., wydanej w sprawie III CZP 101/16, w której Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że służebność przesyłu może być ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego. Sąd podziela też stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w tej uchwale, że obciążenie prawa użytkowania wieczystego służebnością przesyłu jest dopuszczalne, gdy urządzenia przesyłowe zostały posadowione na gruncie po ustanowieniu użytkowania wieczystego, względnie gdy dopiero przedsiębiorca zamierza zainstalować urządzenia przesyłowe. Wówczas, jeśli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, użytkownik wieczysty może na podstawie art. 305² § 2 k.c. stosownego per analogiam skierować w stosunku do przedsiębiorcy przesyłowego żądanie ustanowienia tej służebności na użytkowaniu wieczystym za wynagrodzeniem, jak również roszczenie to przysługuje przedsiębiorcy przesyłowemu w stosunku do użytkownika wieczystego. W konsekwencji, w takiej sytuacji właściciel nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste nie jest podmiotem uprawnionym do żądania ustanowienia służebności przesyłu, jak również przedsiębiorca nie jest uprawniony do domagania się ustanowienia takiej służebności na nieruchomości. W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał szczegółowo na argumenty przemawiające za takim stanowiskiem i Sąd orzekający w tej sprawie w pełni je podziela.

Sąd orzekający w tej sprawie podziela więc również zaprezentowany w tejże uchwale pogląd, że użytkownik wieczysty nie może skutecznie żądać ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego gruntu, jeżeli

urządzenia przesyłowe - zainstalowane przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej - znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste.

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy, niewątpliwie jest, że posadowienie urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitego funduszu własności państwowej na gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa, które w następstwie przekształceń własnościowych na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stało się z mocy prawa ich właścicielem, ale nie nabyło praw do tego gruntu, gdyż inny podmiot stał się z mocy prawa jego właścicielem albo użytkownikiem wieczystym, doprowadziło do powstania sytuacji faktycznej rodzącej skutki prawne w relacjach między właścicielem nieruchomości a przedsiębiorcą przesyłowym. Zainstalowanie urządzeń przesyłowych nastąpiło na nieruchomości, zatem w wyniku przekształceń własnościowych stało się jej ograniczeniem i obciążeniem odnoszonym się do prawa własności. W związku z tym podmiot, w stosunku do którego użytkowanie wieczyste powstało z mocy prawa lub na podstawie umowy zawartej z właścicielem i konstytutywnego wpisu w księdze wieczystej, nabył to prawo z istniejącym ograniczeniem nieruchomości, ma obowiązek trwałego znoszenia stanu ukształtowanego położeniem zainstalowanych na gruncie urządzeń przesyłowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa przesyłowego i czynności niezbędnych do zapewnienia prawidłowej ich eksploatacji. Istniejące w chwili powstania użytkowania wieczystego ograniczenia i obciążenia dotyczące prawa własności nieruchomości mają bezpośredni wpływ na sposób i zakres wykonywania użytkowania wieczystego. W efekcie użytkowanie wieczyste nie może kolidować z obciążeniami nieruchomości, które powstały przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste.

W takich okolicznościach faktycznych regulacja tytułu prawnego przedsiębiorcy przesyłowego do nieruchomości gruntowej - jako przedmiotu własności - w związku z przebiegiem urządzeń przesyłowych powinna nastąpić w stosunku do właściciela nieruchomości, a nie w stosunku do użytkownika wieczystego, żądanie bowiem użytkownika wieczystego skierowane przeciwko przedsiębiorcy przesyłowemu o ustanowienie służebności przesyłu wykracza poza zakres jego uprawnień wynikających z art. 233 k.c. Użytkownik wieczysty nie jest następcą prawnym właściciela, wobec czego powstanie użytkowania wieczystego ex lege lub umownie nie mogło doprowadzić do przejścia na niego praw i obowiązków w zakresie regulacji tytułu prawnego przedsiębiorcy przesyłowego do gruntu.

Rozważania te są w pełni aktualne w niniejszej sprawie. Również bowiem przedmiotowe nieruchomości stanowiły własność Skarbu Państwa w czasie posadowienia na nich urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwa państwowe. Nieruchomości te zostały następnie oddane w użytkowanie wieczyste innym podmiotom niż przedsiębiorstwa przesyłowe, a obecnie ich użytkownikiem wieczystym jest wnioskodawczyni. Stąd należy przyjąć, że jej żądanie ustanowienia służebności przesyłu wykracza poza zakres jej uprawnień wynikających z art. 233 k.c., skoro nie jest następcą prawnym właściciela i nabyła prawo użytkowania wieczystego gruntu wraz z istniejącym już ograniczeniem nieruchomości i stąd ma obowiązek trwałego znoszenia stanu ukształtowanego położeniem zainstalowanych na gruncie urządzeń przesyłowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa przesyłowego i czynności niezbędnych do zapewnienia prawidłowej ich eksploatacji.

Nawet jednak niepodzielenie koncepcji zaprezentowanej przez Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej uchwale z dnia 16 maja 2017 r., nie mogło by prowadzić do uwzględnienia wniosku, z uwagi na podniesiony przez uczestniczkę postępowania zarzut zasiedzenia służebności, który w takim przypadku musiałby zostać uznany za zasadny.

Rozpoznając ten zarzut, Sąd zważył na treść art. 292 k.c. i 285 k.c. w zw. z art. 305¹ k.c. i art. 305⁴ k.c., a także art. 305³ k.c. Przepisy te sankcjonują tzw. służebność przesyłu, nakazując stosować do niej odpowiednio przepisy dotyczące służebności gruntowych. Już przed nowelizacją k.c. z dnia 30 maja 2008 r., która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 roku, instytucja służebności przesyłu w drodze analogii do służebności gruntowych uznawana była za dopuszczalną. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 grudnia 2008 roku zajął stanowisko, iż odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących służebności gruntowych (art. 305⁴ k.c.) dotyczy także możliwości zasiedzenia służebności przesyłu. [II CSK 314/08]. Zgodnie zatem z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza

wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Urządzenia, o jakich mówi przepis, to urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa (art. 49 § 1 k.c.).

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Za art. 172. k.c., stanowiącym o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie, należy z kolei podnieść, że posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Wobec zmiany podmiotu władającego służebnością przesyłu w przedmiotowej sprawie, istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia ma też przepis art. 176 k.c., stanowiący, iż jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. Przepisy te stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobiercą poprzedniego posiadacza. Z przepisem tym koresponduje art. 305³ § 1 k.c., zgodnie z którym służebność przesyłu przechodzi na nabywcę przedsiębiorstwa lub nabywcę urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c.

Wskazane wyżej przepisy dotyczące zasiedzenia jasno wskazują na kluczowy moment ustalenia dobrej lub złej wiary posiadacza. Jest to moment objęcia w posiadanie. [por. postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2010 roku /II CSK 57/10/, postanowienie SN z dnia 29 maja 2005 roku /II CSK 58/08/]. W przedmiotowej sprawie przesyłowe urządzenia posadowiły przedsiębiorstwa państwowe w 1965 roku na gruncie Skarbu Państwa. Stąd należało uznać, iż w tym okresie zarówno urządzenia przesyłowe jak i nieruchomość obciążona stanowiły własność Skarbu Państwa, bowiem, przedsiębiorstwa państwowe, wnoszące na przedmiotowych działkach urządzenia przesyłowe, nabywały prawa w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, zgodnie z wyrażoną w art. 128 k.c. zasadą „jedności państwowej własności socjalistycznej”. Z zasady tej wynikało, że państwowe osoby prawne inne niż Skarb Państwa, nie były właścicielami materialnych części „mienia ogólnonarodowego” będących w ich dyspozycji. Zasada ta nie wykluczała natomiast przyznania takim podmiotom nie będących własnością praw podmiotowych względem będących w ich dyspozycji części „mienia ogólnonarodowego”. Takim prawem było „prawo zarządu”. (S. Grzybowski, J. Skąpski, S. Wójcik, Zarys prawa cywilnego, PWN Warszawa 1988). Przepis art. 128 k.c. brzmiał: „socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Państwu. W granicach swej zdolności prawnej państwowe osoby prawne wykonywają w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej”. Nowelą z dnia 31 stycznia 1989 roku, która weszła w życie dnia 1 lutego 1989 roku, zmieniono brzmienie art. 128 k.c. dając państwowym osobom prawnym możliwość uzyskania prawa „własności ogólnonarodowej”. Po tej zmianie aż do usunięcia art. 128 k.c. z kodeksu w 1990 roku, przepis ten stanowił, że własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości budynki i urządzenia oraz lokale znajdujące się na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa lub własności gminy, będących w dniu 5 grudnia 1990 roku w zarządzie państwowych osób prawnych, stały się z tym dniem z mocy prawa własnością tych osób.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w tej sprawie wynika, iż w 1965 roku przedsiębiorstwa państwowe, wykonując zarząd majątkiem Skarbu Państwa, wybudowały na przedmiotowych nieruchomościach Skarbu Państwa urządzenia przesyłowe. Skoro właścicielem zarówno budowanych urządzeń przesyłowych jak i nieruchomości obciążonych był ten sam podmiot, żadnej zgody właściciela przedsiębiorstwo budujące infrastrukturę energetyczną mieć nie musiało. Infrastruktura ta bowiem stanowiła własność Skarbu Państwa podobnie, jak działki, na której powstawały. Dobrą wiarę posiadacza badać należy zatem od dnia uwłaszczenia przedsiębiorstwa państwowego, a to

nastąpiło dopiero w dniu 5 grudnia 1990 roku. Od tej bowiem daty Zakład (...) w G. stał się właścicielem mienia wchodzącego w skład przedsiębiorstwa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2007 roku wydane w sprawie I CSK 64/07 i z dnia 3 lutego 2010 roku w sprawie II CSK 465/09 oraz Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 27 marca 2012 roku w sprawie III Ca 1841/11). Biorąc natomiast pod uwagę, iż sporne urządzenia przesyłowe wybudowano na gruncie Skarbu Państwa przez Skarb Państwa i zmiana właściciela urządzeń przesyłowych nastąpiła wyłącznie z uwagi na uwłaszczenie przedsiębiorstwa państwowego, a właściciel gruntu w dacie tego uwłaszczenia nie zgłaszał żadnych roszczeń co do dalszego posadowienia przedmiotowej linii i korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe, należało uznać, iż w chwili objęcia tych nieruchomości w posiadanie (w zakresie odpowiadającym służebności) poprzednik prawny uczestniczki pozostawał w dobrej wierze. Uczestniczka i jej poprzednicy prawni korzystali przy tym ze spornej działki od dnia 5 grudnia 1990 roku w sposób odpowiadający treści służebności. Wykonywali bowiem oględziny spornej linii, co wymagało wejścia na grunty obecnie użytkowane wieczystie przez wnioskodawczynię oraz przeprowadzali niezbędne naprawy tejże linii. Oznacza to, iż bieg zasiedzenia służebności na prawie własności przedmiotowych nieruchomości rozpoczął się w dniu 5 grudnia 1990 roku, a zakończył w dniu 5 grudnia 2010 roku, w którym to dniu poprzednik prawny uczestniczki - (...) S.A. w G. nabył służebność przesyłu poprzez zasiedzenie. Skoro obecnie własność przedmiotowych urządzeń przesyłowych przysługuje uczestniczce, wraz z ich własnością przeszła na nią również służebność przesyłu, co nakazuje oddalenie wniosku o jej ustanowienie.

Wnioskodawczyni kwestionowała ciągłość posiadania służebności. Sąd pragnie jednak zauważyć, że zarzut ten jest o tyle niezrozumiały, że podważając ciągłość posiadania służebności, wnioskodawczyni podważa również ciągłość w zakresie własności przedmiotowych urządzeń przesyłowych, a tym samym zasadność wniosku. Posiadanie to jest bowiem związane z własnością urządzeń przesyłowych, które od dnia ich podłączenia nieprzerwanie przesyłają energię elektryczną. Oczywistym jest przy tym, że uczestniczka postępowania nie istniała w chwili wznoszenia przedmiotowych urządzeń przesyłowych. Musiała więc stać się ich właścicielem poprzez nabycie ich własności od swoich poprzedników. Gdyby tego nie uczyniła, nie byłaby obecnie ich właścicielem, a wtedy niezasadnym było żądanie wnioskodawczyni ustanowienia służebności przesyłu na rzecz uczestniczki. Ta bowiem – w przypadku już istniejącej infrastruktury przesyłowej – może być ustanowiona tylko na rzecz przedsiębiorcy, który jest właścicielem posadowionych na cudzej nieruchomości urządzeń, co wynika wprost z art. 305¹ k.c. W związku z powyższym już z tej przyczyny Sąd zarzut ten ocenił jako bezzasadny, stworzony wyłącznie na potrzeby tego postępowania. Wskazać przy tym należy, że również biegły z zakresu elektroenergetyki wyjaśnił w swojej opinii, iż nie ma takiej możliwości, by właścicielem przedmiotowych urządzeń przesyłowych, a tym samym posiadaczem służebności, były inne podmioty niż przedsiębiorstwa przesyłowe, na których następstwo wskazała uczestniczka postępowania. Tym samym należało uznać, iż wraz z przekształceniami, na jakie wskazywała uczestniczka postępowania, dochodziło do przeniesienia własności spornych urządzeń oraz przeniesienia posiadania służebności, a od 5 grudnia 2010 roku przeniesienia prawa służebności.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd oddalił wniosek, uznając, iż brak jest podstaw do ustanowienia żądanej służebności przesyłu, na podstawie art. 305¹ k.c. a contrario.

W punkcie drugim postanowienia, Sąd kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę, jako przegrywającego spór w całości, na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., pozostawiając szczegółowe wyliczenie Referendarzowi sądowemu, w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSR Barbara Glenc - Poślednik